

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ДО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ РЯТУВАЛЬНИКІВ У ВНЗ ДСНС УКРАЇНИ

Колоколов В.О.

Національний університет цивільного захисту України

Постановка проблеми. Фізична підготовка різниться своєю багатоманітністю вибору засобів фізичного розвитку, розширенням можливостей власного тіла та найважливіше – зміцнення здоров'я.

Продуктивність та успішність майбутньої професійної діяльності, цілком залежить від стану здоров'я, високого рівня фізичної та розумової працездатності, розвинутої координації, просторової орієнтації, здібностей до концентрації та перемикання уваги, розвинених функцій зорового та слухового аналізаторів та здібностей працювати в емоційно-нервовій напрузі при дефіциті часу в особах тяжких умовах, пов'язаних із небезпекою для життя та здоров'я [2;4;6].

Система фізичного виховання у ВНЗ має бути надійним підґрунтям високого рівня розумової працездатності та інтелектуального розвитку студентів у процесі навчання, залучення їх до систематичних занять фізичними вправами і спортом, формування потреби у фізичному розвитку і вдосконаленні для забезпечення високого рівня здоров'я і професійного довголіття [3,5,6].

Таким чином виникає необхідність у якісній фізичній підготовці фахівців у відомчих вищих навчальних закладах ДСНС України, яка вкрай необхідна для виконання професійних обов'язків.

Саме тому сучасний фахівець у сфері цивільного захисту повинен відповідати тим вимогам, що діють на європейському і світовому ринку праці, мати високий рівень професіоналізму та конкурентоспроможності[1,3,5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних дослідженнях встановлено тісний взаємозв'язок між здоров'ям, фізичною підготовленістю студентської молоді та організацією фізичного виховання у ВНЗ та відмічають, що діюча у теперішній час організація фізичного виховання недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, працездатності

студентів та залучення їх до систематичних занять фізичними вправами та спортом [6].

Науковці стверджують, що саме в студентському віці фізична культура і спорт є біологічною основою стимуляції розвитку і формування молодого людини як особистості, найважливішим засобом зміцнення здоров'я та суттєвого підвищення можливостей для ефективного навчання і оволодіння професійними навичками. За допомогою систематичних занять фізичною культурою підвищується загальна працездатність, завдяки чому в організмі відбувається ряд фізіологічних, психічних, біохімічних та інших процесів, які викликають відповідні зміни у руховій та функціональній сферах, розширюється діапазон рухових вмінь і навичок, покращується розумова активність, регулюється психоемоційний стан, оптимізується організація праці, зберігається фізичне здоров'я і нарешті формується здоровий спосіб життя студентської молоді [1,3,4].

Дослідженням цієї проблеми в різний час займалися: Антошків Ю.М. (2006), Матус В.Г. (2006), Соколов Є.Є. (2006), Гавріленко Є.С. (2007), Ачанов С.С. (2008), Овчарук І.С. (2008), Ярещенко О.А. (2008), Дінаєв Б.М. (2009), Лаухіна І.В. (2009).

Цими авторами доведено необхідність постійного удосконалення фізичної підготовленості, пошуку нових підходів до організації, проведення занять із фізичної підготовки у ВНЗ.

Отже саме тому у навчальних закладах Державної служби України з надзвичайних ситуацій, здійснюють підготовку фахівців органів управління та підрозділів, які беруть безпосередню участь у гасінні пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, виконують аварійно-рятувальні роботи у воді, а у Національному університеті цивільного захисту України зокрема ще фахівців піротехніків та гірських рятувальників. Фізична підготовка курсантів і студентів спрямована на збереження здоров'я, творчої та трудової активності, всебічний розвиток фізичних якостей, життєво важливих знань та вмінь, необхідних для виконання професійних завдань. [Настанова з організації професійної підготовки рядового та начальницького складу МНС України від. 05.08.2004 р. №10.].

Таким чином питанню збереження здоров'я студентської молоді та покращенню фізичного розвитку та загальної фізичної підготовленості в процесі підготовки до майбутньої професійної діяльності приділяється досить велика увага, присвячено велику кількість публікацій. Але актуальність цього питання не зникається до сьогодні, оскільки багато авторів вказують на її низький рівень.

Однак обґрунтованих наукових досліджень щодо визначення фізичної підготовленості до виконання професійних обов'язків майбутніми рятувальниками ДСНС України у науково-методичній літературі недостатньо.

У зв'язку з чим виникає необхідність дослідження цього питання.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дослідження виконується згідно плану науково-дослідної роботи Державної служби України з надзвичайних ситуацій у сфері підготовки фахівців цивільного захисту на 2013-2014 рік за темою: «Обґрунтування підходів до розробки змісту та методики фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів Державної служби України з надзвичайних ситуацій», а також до плану дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. за темою: 3.7 «Теоретико-методологічні основи побудови системи масового контролю і оцінки рівня розвитку і фізичної підготовленості різних груп населення».

Мега дослідження. Визначити різницю у фізичній підготовленості до виконання професійних обов'язків курсантів та студентів I курсу Національного університету цивільного захисту України факультетів «Цивільний захист», «Пожежна безпека», «Техногенно-екологічна безпека».

Методи й організація дослідження. У роботі було використано наступні методи дослідження теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне тестування, констатуючий експеримент, методи математичної статистики.

У дослідженні брали участь 80 студентів-юнаків та 80 курсантів-юнаків Національного університету цивільного захисту України. Тестування проводилося у навчально-спортивному комплексі Національного університету цивільного захисту України на початку першого курсу навчання у вересні та жовтні 2013 року.

Результати дослідження та їх обговорення. Різниця у фізичній підготовленості між студентами та курсантами I курсу визначався за показниками розвитку витривалості, швидкості, спритності, гнучкості та сили.

Загальний результат із практичного тестування формувався із суми балів, отриманих за виконання кожної вправи. Тестування проходили курсанти та студенти факультетів «Цивільний захист», «Пожежна безпека» та «Техногенно-екологічна безпека».

Про це свідчать результати, отримані за допомогою статистичних та математичних методів обробки даних. У своєму дослідженні ми враховували середнє арифметичне, помилку

середнього арифметичного, коефіцієнт варіації, стандартне відхилення.

Для наочності результати дослідження різниці у фізичній підготовленості між студентами та курсантами нами були зроблені у вигляді діаграм.

Так на рисунку 1 відображено виконання контрольних вправ у курсантів факультетів «Цивільний захист», «Пожежна безпека» та «Техногенно-екологічна безпека».

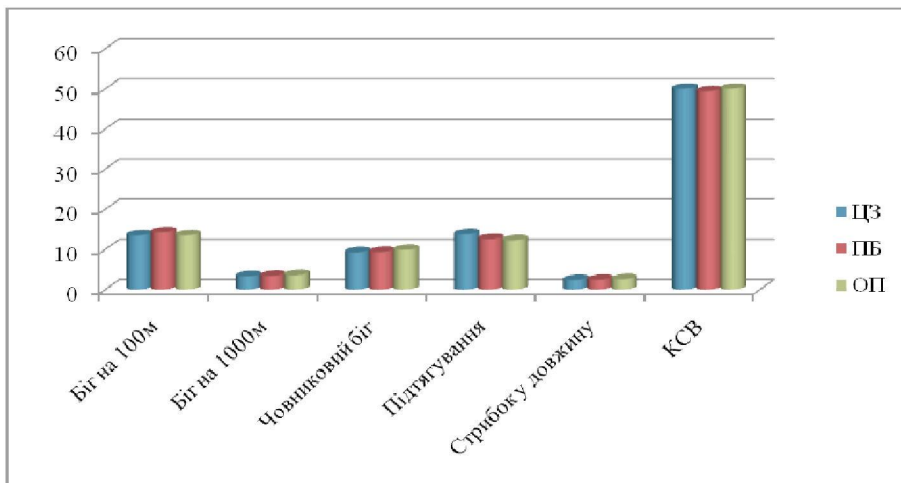

Рис. 1. Розподіл отриманих результатів у досліджуваних групах

У бігу на 100 м. у курсантів ЦЗ результат становить $13,54\pm 0,62$, у курсантів ПБ $14,31\pm 0,7$, у курсантів ОП $13,54\pm 0,62$. Результати бігу на 1000м. у курсантів ЦЗ результат становить $3,32\pm 0,1$, у курсантів ПБ $3,42\pm 0,1$, у курсантів ОП $3,6\pm 0,44$. За показниками виконання вправи «човниковий біг» результати складають у курсантів ЦЗ результат становить $9,3\pm 1,85$, у курсантів ПБ $9,37\pm 0,51$, у курсантів ОП $9,87\pm 0,79$. Результати підтягування на перекладені складають у курсантів ЦЗ результат становить $13,82\pm 5,2$, у курсантів ПБ $12,6\pm 1,89$, у курсантів ОП $12,3\pm 7,53$. Результати вправи «стрибок у довжину» становлять у курсантів ЦЗ результат становить $2,43\pm 0,1$, у курсантів ПБ $2,46\pm 0,15$, у курсантів ОП $2,6\pm 0,14$. Результати вправи «КСВ» становлять у курсантів ЦЗ результат становить $50,04\pm 3,63$, у курсантів ПБ $49,4\pm 4,71$, у курсантів ОП $50,04\pm 3,63$. При підрахунку результатів за критерієм t-Ст'юдента

розбіжності між розподілами статистично достовірні по результатам вправи «підтягування на перекладені», «стрибок у довжину», «човниковий біг». За результатами виконання інших вправ розбіжності між розподілами статистично не достовірні.

Результати виконання контрольних вправ студентами факультетів «Цивільний захист», «Пожежна безпека» та «Техногенно-екологічна безпека».

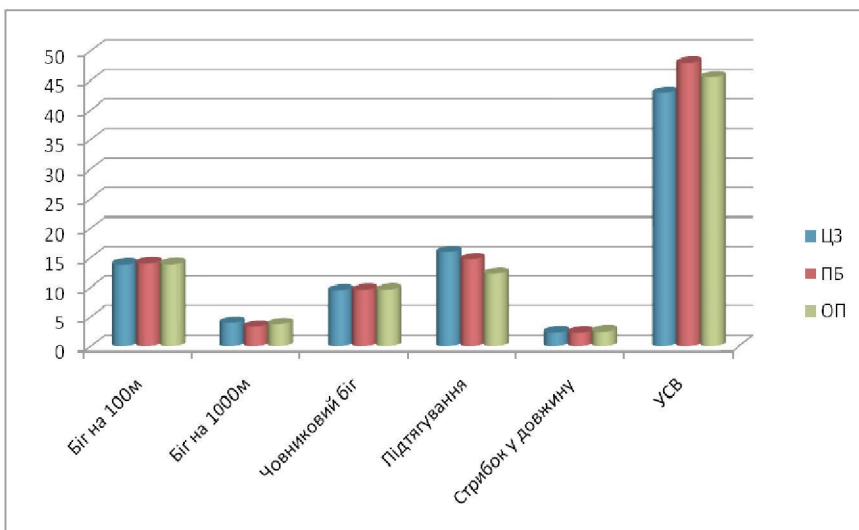

Рис. 2. Розподіл отриманих результатів у досліджуваних групах

У бігу на 100м у студентів ЦЗ результат становить $13,88 \pm 0,86$, у студентів ПБ $14,09 \pm 0,75$, у студентів ОП $13,94 \pm 0,65$. Результати бігу на 1000м у студентів ЦЗ результат становить $3,99 \pm 0,22$, у студентів ПБ $3,32 \pm 0,18$, у студентів ОП $3,79 \pm 0,61$. За показниками виконання вправи «човниковий біг» результати складають у студентів ЦЗ результат становить $9,51 \pm 0,63$, у студентів ПБ $9,59 \pm 0,51$, у студентів ОП $9,62 \pm 0,87$. Результати підтягування на перекладені складають у студентів ЦЗ результат становить $15,96 \pm 3,49$, у студентів ПБ $14,72 \pm 4,74$, у студентів ОП $12,33 \pm 5,6$. Результати вправи «стрибок у довжину» становлять у студентів ЦЗ результат становить $2,38 \pm 0,15$, у студентів ПБ $2,34 \pm 0,14$, у студентів ОП $2,53 \pm 0,23$. Результати вправи «КСВ» становлять у студентів ЦЗ результат становить $42,91 \pm 9,53$, у студентів ПБ $48 \pm 4,45$, у студентів ОП $45,52 \pm 6,79$.

При підрахунку результатів за критерієм t - Стьюдента розбіжності між розподілами статистично достовірні по результатам вправи «підтягування на перекладені», «стрибок у довжину», «човниковий біг». За результатами виконання інших вправ розбіжності між розподілами статистично не достовірні.

Висновки.

1. Аналіз науково-методичної літератури свідчить про недостатню кількість інформації щодо фізичної підготовленості до виконання професійних обов'язків курсантів та студентів ВНЗ Державної служби України з надзвичайних ситуацій та динаміки цього рівня за останніми роками.

2. За даними проведеного тестування та статистичного аналізу вивчені результати курсантів та студентів різних факультетів було встановлено, що показники результативності відрізняються лише при виконанні трьох вправ: «підтягування на перекладені», «стрибок у довжину», «човниковий біг».

3. За даними проведеного тестування та статистичного аналізу різниця між курсантами та студентами становить у вправі з «підтягування на перекладені» $t - 0.8$, «стрибок у довжину» $t - 3.4$, «човниковий біг» $t - 2.7$.

4. Результати тестування фізичної підготовленості курсантів та студентів I курсу дозволяють рекомендувати включити до навчальної програми з фізичної культури більше вправ, спрямованих на розвиток витривалості та сили.

Перспективи подальшого розвитку у даному напрямі. На основі отриманих даних планується досліджувати динаміку розвитку та різниці з фізичної підготовленості між курсантами та студентами і в подальшому: при переході з курсу на курс та розробити експериментальну навчальну програму з фізичної культури у студентів вищих навчальних закладів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, яка б сприяла розвитку фізичних якостей.

Література:

1. Романчук С.В. Место и значение физической подготовки в системе подготовки специалистов / С.В. Романчук, А.А. Старчук, В.Н. Романчук и др. // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – Харьков: ХГАДИ (ХХПИ), 2007. – №6. – С. 123-131.
2. Бондаренко И.Г. Определение уровня физической подготовленности студентов: двигательные тесты и методики

- индексов / И.Г. Бондаренко// Физическое воспитание студентов / научный журнал.-Харьков: ХООНОК-ХГАДИ; - 2011. - №2. – С . 10-14.
3. Єфремова А.Я. Визначення рівня фізичної підготовленості майбутніх фахівців-електриків залізничного транспорту. / А.Я. Єфремова // Слобожанський науково-спортивний вісник //науково-теоретичний журнал. - Харків: ХДАФК, - 2012. - № 2. – С . 15-18.
 4. Воронов В.М. Шляхи удосконалення фізичної підготовленості студентів на початковому етапі навчання у вищому навчальному закладі. / В.М. Воронов // Слобожанський науково-спортивний вісник //науково-теоретичний журнал. - Харків: ХДАФК, - 2012. - № 3. – С 21-24.
 5. Остапенко Ю.О. Аналіз фізичної підготовленості студентів першого курсу Української Академії Банківської справи за період 2003-2010 років навчання/ Ю.О. Остапенко, В.В. Остапенко // Слобожанський науково-спортивний вісник //науково-теоретичний журнал. - Харків: ХДАФК, - 2011. - № 2. – С. 41-43.
 6. Осіпов А.В. Шляхи удосконалення психолого-педагогічних умов організації професійно-прикладного фізичного виховання учнів і студентів в системі неперервної освіти. / А.В. Осіпов //Теорія та методика фізичного виховання : Науково-методичний журнал. – Харків: ОВС, 2006. - №3(23).- С.9-12.

Информация об авторах:

Колоколов Виталий Алексеевич, преподаватель кафедры физической подготовки, Национальный университет гражданской защиты Украины
vitalikr2006@rambler.ru

Поступила в редакцию 20.02.2014